CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri. Funding MIDF

083

वेदान्तवाक्यम्

Script : Devanagari

Material : P.

CSU-Sringeri Campus Rare Book and Manuscript Collection, Sringeri

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri. Funding MIDF

॥ वेदांतवाक्यसंदर्भसमाप्त ॥

CSU-Sringeri Campus Rare Book and Manuscript Collection, Sringeri

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri. Funding MIDF

उपशांतं संसारभ्रमनिवृत्यर्थः ॥ ॥इति वेदांतवाक्यसंग्रहः ॥ ॥
॥इदं पुस्तकं वेदांतवाक्यरोज्वलकरकेशवदीक्षितेनलिखितं ॥ ॥
॥ ॥राम ॥ ॥श्रीनारायणार्पणवाक्यमस्तु ॥ ॥शुभं ॥ ॥

CSU-Sringeri Campus Rare Book and Manuscript Collection, Sringeri

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri. Funding MIDF

रपर्यंतं लंपदगतवाच्यार्थपरित्यागेनअविरुद्धमेवदेवदत्तपरित्यागेनआत्म
नःउभाभ्यांपदाभ्यांलक्षयिता॥असिपदात्॥तंतदसित्वंमसिइत्येवंसर्वैक
रसोहंवाक्यार्थमुख्यादिकरणेप्रतिपादयति॥कृतकृत्योभवति॥ब्रह्मवि द्ब्र
ह्मैवभवति॥ब्रह्मविदाप्नोतिपरं॥भिद्यतेहृदयग्रंथिश्छिद्यंतेसर्वसंश
याः॥क्षीयंतेचास्यकर्माणितस्मिन्दृष्टेपरावरे॥इतिश्रुतिस्मृतेभ्यो
ऽयमर्थोभिधीयते॥नमोब्रह्मविद्योनमोब्रह्मविद्योनमोब्रह्मविद्ब्रह्मवि
द्यापरयेननश्तोनभविष्यति॥इतिवेदांतवाक्यसंदर्भं॥ ॥इतं

CSU-Sringeri Campus Rare Book and Manuscript Collection, Sringeri

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri. Funding MIDF

नामवाच्यशेषतः परित्यज्य तत्संबंधिन्यार्थांतरेवृत्तिः॥ यथा गंगायां
घोषः प्रतिवसति॥ मनोब्रह्मेत्यादिवत्॥ अजहल्लक्षणा नामवाच्यार्थ
परित्यागेनार्थांतरेवृत्तिः॥ यथा शोणश्चलति॥ तत्संज्ञानमनंत
ब्रह्मेत्यादिवत्॥ जहदजहल्लक्षणा नाम॥ आत्मावाइदमेकएवाग्र
आसीत्॥ यथा सोयंदेवदत्तः॥ तत्त्वमस्यादिवत्॥ सोयंदेवदत्तः॥
इत्यादिवाक्यैः स्ववाच्यार्थविरोधिपरोक्षापरोक्षदेशकालादि प
रित्यज्य॥ अविरुद्धमेकंदेवदत्तमपि स्ववाच्यार्थविशेषः देशाद्यंश

CSU-Sringeri Campus Rare Book and Manuscript Collection, Sringeri

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri. Funding MIDF

निर्मुक्ताभ्यांपदार्थाभ्यांपरिशेषोऽवाक्यंप्रवर्तेतवाक्यार्थज्ञाननोत्पद्यतेतथाहि॥
समानाधिकरणविशेषणसंबंधः॥अरंकाराद्यालंनोलक्षणसंबंधः।
पदापदार्थसमानाधिकरणविशेषणवाच्यार्थैकदेशंपरित्यज्यै
कदेशार्थेऽन्वितेविशेषणाभावपुरःसरंवाक्यार्थंप्रतिपद्यते॥
सत्यवाक्यस्मुख्यात्पर्याभावात्॥प्रमाणांतरविशेषोऽयंचल
क्षणाद्यत्वावाक्यार्थंप्रतिपादयति॥लक्षणान्निधाजहल्लक्ष
णाअजहल्लक्षणजहदजहल्लक्षणाश्चेति॥जहल्लक्षण

CSU-Sringeri Campus Rare Book and Manuscript Collection, Sringeri

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri. Funding MIDF

ओमहाशान्तदानोब्रह्मवेदमयआत्मेति॥आत्मावाअयमेकएवाग्रआ
सीत्॥इत्यादिवाक्यैःप्रतिपन्नंसर्वज्ञोसर्वंसर्वत्रसर्वेश्वरत्वा
ज्ञःइत्येवमादिभिश्चोद्यैर्जनिरुच्यते॥सच्चिदानंदमेकरसंब्रह्मतत्पद्स्य
वाच्यार्थः॥इदानींकथमेषप्रसक्ततत्पदस्यलक्षार्थंवर्णयति॥तत्पदस्यत
क्षार्थोनाम॥सत्यंज्ञानमनंतंब्रह्म॥आनंदंब्रह्मवेदस्यपुरस्तात्ब्रह्म
ब्रह्मदक्षिणोत्तरंचोत्तरेणपश्चोर्ध्वंचप्रसृतं॥ब्रह्मैवेदंविश्वमि
देवरिष्यइत्यादिवाक्यैःप्रतिपन्नं॥नित्यशुद्धबुद्धमुक्तसत्यज्ञानप
रमानंदानंताद्वयंब्रह्मतत्पदस्यलक्ष्यार्थः॥एवमन्वयव्यतिरेकेणश्रु
तिस्मृतिभ्यःअनादिविद्याध्यस्तेःअविद्यामायाविद्येतिस्मृतिषुदृश्यतेवेदशो

CSU-Sringeri Campus Rare Book and Manuscript Collection, Sringeri

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri. Funding MIDF

षयान्स्थूलान्स्वदोषलभ्यान्विश्वःतदालातन्मनःजागरणंतद्वासनादृढिते
श्रोत्रादिभिःकरणैःशब्दाद्यभोग्यविषयान्मनन्शब्दादीन्यदोपलभतेतन्मे
जसःमनःस्वप्नंचतुर्दशकरणोपरमाद्दोषविज्ञानाभावाद्यदाप्राज्ञश्चब्दा
दीन्नोपलभतेसकुतं॥अवस्थात्रयाभावाद्भावसाक्षीःस्वयंभावरहितं
नैरंतर्यचैतन्यंयदातदातुरीयचैतन्यमिरुच्यते॥अन्नकार्यांणांपञ्चा
नांकोशानांसमूहोन्नमयःकोशइरुच्यते॥प्राणादिचतुर्दशवायुभेद॥
अन्नमयेकोशेयदावर्त्तंतेतदाप्राणमयःकोशइरुच्यते॥एतत्को

CSU-Sringeri Campus Rare Book and Manuscript Collection, Sringeri

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri. Funding MIDF

हृयसंयुक्तमनआदिभिश्चतुर्दशभिः करणैः शब्दादिविषयसंकल्पादिधर्मा
न्यदाकरोतितदामनोमयः कोशइत्युच्यते॥एतत्कोशत्रयसंयुक्तस्तुजीवविशे
षोविज्ञानंयदावाभासतेतदाविज्ञानमयः कोशइत्युच्यते॥एतत्कोशा
नुप्रवेशस्वकारणज्ञानेनवटकणिकायामिववृक्षोयदावर्त्ततेतदाआनं
दमयकोशइत्युच्यते॥स्थूलदुःखबुध्याश्रयोदेहांतर्वर्तीयदाकर्त्तृतदाइ
ष्टविषयेबुद्धिःस्थूलबुद्धिरनिष्टविषयेबुद्धिर्दुःखबुद्धिः॥शब्दस्पर्शरूपरसा
गंधाःस्थूलदुःखदेतवः॥पुण्यपापकर्मनिमित्तीभूत्वायदातदाकर्तृत्वेच्य

CSU-Sringeri Campus Rare Book and Manuscript Collection, Sringeri

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri. Funding MIDF

नोऽस्यदाघवस्त्रयविनिष्टःअधिदैविकऽधिभौतिकऽध्यात्मिकंनापित्रये
क्षिभ्रयमानः॥अहंकर्तेत्यभिमानःसंचितपुण्यपापाभ्यांस्वर्गनरकादिसुख
खादीन्यनुभ्रयमानःअहंसुखीअहंदुःखीतिप्रतीयमानःप्रत्यगात्मावे
दस्यवाच्यार्थः॥त्वंपदस्यलक्षार्थोनाम॥योयंविज्ञानमयःप्राणेषुह्रद्यंतर्ज्यो
पुरुषःयोयंदक्षिणेक्षिणिपुरुषइत्यादिवाक्यैर्निरूपितः॥देहेंद्रियवि
तत्साक्षीप्रत्यगात्मात्वंपदस्यलक्षार्थः॥तत्पदस्यवाच्यार्थोनाम॥यतोवा
इमानिभूतानिजायंते॥येनजातानिजीवंति॥यत्प्रयंत्यभिसंविशंति॥
तद्विजिज्ञासस्वतद्ब्रह्मेति॥सदेवसोम्येदमग्रआसीत्॥नासदासी

CSU-Sringeri Campus Rare Book and Manuscript Collection, Sringeri

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri. Funding MIDF

॥श्रीगणेशायनमः॥ ॥ओंनमोभगवतेवासुदेवाय॥ ॥अंत्वंतदसि॥तत्व
मसि॥प्रज्ञानंब्रह्म॥प्रज्ञानंब्रह्म॥इतिऋग्वेदः॥अहंब्रह्मास्मियजुर्वेदः॥तत्व
मसिसामवेदः॥अयमात्माब्रह्मेतिअथर्वणवेदः॥परोरजसेसावदोम्॥य
त्प्रज्ञानप्रभावेनदृश्यतेसकलंजगत्॥यज्ञानात्मनेनमः॥अथब्रह्मज्ञाना
यवेदांतमहावाक्यार्थविचारयिष्यामः॥महावाक्यंनाम॥तत्वमसि॥अ
हंब्रह्मास्मि॥अयमात्माब्रह्म॥ब्रह्मैवेदंसर्वंदृश्यंसर्वंयदयमात्माब्रह्मस
नातनोंतर्याम्यमृतःसयश्चायंपुरुषेयश्चासावादित्येसएकः॥प्रज्ञाप्र
तिष्ठा॥प्रज्ञानंब्रह्मविज्ञानंब्रह्मसत्यज्ञानमनंतंब्रह्म॥इत्येवमादिक

CSU-Sringeri Campus Rare Book and Manuscript Collection, Sringeri

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri. Funding MIDF

निभ्यः॥ ब्रह्मेत्सवानिपदानिश्रसकृत्वावाक्यार्थज्ञानंनोत्पद्यतेऽतस्त
त्पदार्थज्ञानाभावादितिश्रतःपदार्थपरिशोधपूर्वकंमहावाक्यार्थविचारय
त्॥पदानितु॥तत्त्वंश्रसिदृत्येतानिपदानिपदार्थानामवाक्यार्थलक्षार्थत्वे
तिद्विधातत्त्वंपदस्यवाच्यार्थोनाम॥देहेंद्रियमनोबुद्धिप्राणाहंकारधर्मवि
शिष्टःकूटस्थादिदेहधर्मविशिष्टःसूक्ष्मेंद्रियधर्मविशिष्टःकामाद्यंतः
करणधर्मविशिष्टःश्रस्तिजायतेवर्द्धतेविपरिणमतेश्रपक्षीयतेविनश्य
तीतिषड्भावविकाराः॥श्रज्ञानापिपासाशोकमोहजराम्रत्युतिषड्ऊर्मयः॥
त्वचारुधिरमांसमेदोस्थिमज्जेतिषट्कोशाः॥एतान्यश्रात्मत्वेनाभिमन्यमा

CSU-Sringeri Campus Rare Book and Manuscript Collection, Sringeri

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri. Funding MIDF

॥ वेदांतवाक्यप्रारंभ ॥ ओं ॥

CSU-Sringeri Campus Rare Book and Manuscript Collection, Sringeri